

ГЕОГРАФІЯ В ОСОБАХ

В.П.Руденко, І.Чернюх

ОСНОВНІ ЕТАПИ ТА НАПРЯМИ ЕКОНОМІКО-ГЕОГРАФІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОФ. А.С.СИНЯВСЬКОГО В ЦАРСЬКІЙ РОСІЇ

Розвиток української географії на нинішньому етапі розбудови незалежної держави, коли формується та зміцнюється національна самосвідомість громадян України, виховується державницький світогляд, патріотизм, гордість за свій народ, утверджується віра в здорові сили українського суспільства, гостро потребує повернення із забуття імен справжніх плугатарів наукової думки, культури, освіти, вивчення їх творчої діяльності, їх внеску у розвій суспільного життя на Батьківщині.

Як засвідчують найновіші дослідження з історії української географії [1;2;3], одним із її подвижників є професор Антін Степанович Синявський (1866 – 1951), життя якого віддано на благо розвитку рідної землі. А.С.Синявський є різностороннім вченим-енциклопедистом, педагогом-новатором, активним громадським діячем, що своїми думками, енергією, зусиллями збагатив наукову географічну думку низкою новітніх ідей, концепцій, великих праць, які потребують глибокого узагальнення, а не лише виключно хронологічного висвітлення. Разом із тим сучасні економіко-географи, як на нашу думку, ще недостатньо звертають увагу на дослідження творчої спадщини проф. А.С.Синявського. Оцінці його місця в історії української економічної географії лише в останні роки присвячені розвідки М.Д.Пістуна, В.Гуцала, В.П.Руденка, О.І.Шаблія та деяких інших авторів, чого явно недостатньо для всестороннього висвітлення доробку вченого [2;3;5].

Як доводять результати пошуків рукописної і маловідомої творчої спадщини економіко-географа проф. А.С.Синявського, що з'явилися в наш час, на дослідників його доробку попереду чекає цікава, захоплююча праця, що, поза всяким сумнівом, збагатить сучасну географічну науку [4].

Завданням даної публікації є уточнення і доповнення наявних матеріалів щодо основних етапів, напрямів та результатів економіко-географічної діяльності проф. А.С.Синявського, виходячи з сьогоденного рівня знань про творчі здобутки вченого. В узагальненому вигляді життєдіяльність вченого в економічній географії, географії у цілому подана в табл.1. Як засвідчують представлені матеріали, виявлені шість основних етапів творчості А.С.Синявського можуть бути об'єднаними у два великих періоди: за часів царської Росії (1877-1917 р.р.) і в радянські часи (1917-1951 р.р.) Дана розвідка про вченого охоплює перший великий період його праці в економічній географії. Хоча, безперечно, строго кажучи, такий поділ має до певних меж відносний характер. Йдеться про часи праці А.С.Синявського в період формування незалежної УНР. З листопада 1917 р. і майже до кінця 1919 р. Антін Степанович працював в установах УНР. Так, зокрема,

5 листопада 1917 р. А.С.Синявського було обрано професором Київського кооперативного інституту з історії політекономії. З січня 1918 р. він є урядовцем Міносвіти УНР (за міністра І.Огієнка). У квітні-листопаді 1918 р. працює директором департаменту середніх шкіл Міністерства народної освіти Української

держави (за міністра М.П.Василенка). В серпні 1918 р. бере участь в організації і відкритті Академії наук. 5 січня 1919 р. А.С.Синявський обирається професором політекономії Київського університету, а 19 березня 1919 р. – доцентом політекономії Кам'янець-Подільського університету (за ректора І.Огієнка).

1. Жупанський Я.І. Історія географії в Україні: Навч. посібник. - Львів: Світ, 1997. - 264 с. 2. Пістун М.Д., Гуцал В.О. Розвиток економічної та соціальної географії в Київському університеті // Вісник Київ.ун-ту ім. Тараса Шевченка: Географія. - 1998. - Вип. 43. - С.23-26. 3. Руденко В.П. Професор Антін Синявський – подвижник української географії.-К.:Видавничий Дім "KM Academia", 1996. - 404 с. 4. Руденко В.П., Чернюх О. Внесок проф. А.С.Синявського у розробку проблем спеціалізації сільського господарства України // Науковий вісник Чернів.ун-ту:Збірник наук.праць. - Вип. 80: Географія, 2000. - С.137-141. 5. Шаблій О. Історичні виміри української географії // Історія української географії. Всеукраїнський часопис. - Тернопіль, 2000.-Вип.1. - С.7-15.